

Ambrus Lajos

Lugas 4.

Pomona Hungarica

Kortárs Kiadó, 160 oldal, 3500 Ft

A negyedik Lugas-kötet fekszik a kedves olvasó előtt az előző három után (1. *Lugas*; 2. *Lugas – more patrio* (Ősi erkölcs, vagy talán Atyai örökség?); 3. *Lugas – tertium datur* (Harmadik osztás; leosztás?; lehetőség?); 4. *Lugas – Pomona Hungarica* – Magyar Gyümölcskertek Istenasszonya.

Ambrus az a kortárs író, akit az ember csak bizonyos önvédelmi rutinok beüzemelése után olvas. A földközlemből származó magyar (egyszerűbben: parasztyerek), marha könnyen kedvet kap, hogy érezze a kapa nyelét, hogy festőlétrán billegve almafát metsszen, hogy első hajnali útja a veteményesbe vezesse, ellenőrizze az idei első borsót. A meghasadt lelket kerülendő az olvasó íróasztalához hurkolja magát bokánál, nehogy felugorva kaszát keressen belé nagy magyar hajnalba, hogy harmatos, zsenge lucernát vágjon a nyulaknak (nyula sincs, lucernája se, kaszája pedig végképp, ebből a hasadó lélek, ettől hasad).

Ambrus Lajos az a kortárs magyar író, akit akkor is jó olvasni, amikor semmit nem. Szövegeiből egyszerre árad a földszag és a vén könyvek, a hátsó pol-

Lugas 4. Kertek

Onagy Zoltán könyvajánlója

cokról rég előkerült tudástárok illata. Ambrus olyan mennyiségű információval bír és ebből olyan mennyiséget halmoz fel esszéiben, ha annak alkalmanként csak a negyedét jegyezi meg az ember, már annyival éppen elég a dolga, hogy rendezze, de már annyitól boldog (aki hajlamos a boldogságra).

Ambrus az a kortárs magyar író, aki tudja, és előlött soha nem nyit vitát, hogy nem csak az ember történelme történelem, a föld történelme is, ami minimum olyan bonyolult, mint a rajta, belőle élő emberé. Ha nem bonyolultabb. Amint az olvasó felfogja, könnyedén vándorol vele a középkori francia királyi udvar legendáitól a görög szőlőtermesztésen át a római dőzs-ig, Erdély újkori kis- és nagykertjeiig, hogy nem kap izomlázat.

Ambrus olyan kortárs író, aki a sajátját egyenesített logika mentén építi újjá a klasszikus esszé műfaját. Párhuzamos, hasonló súlyú tételként jeleníti meg, tematizálja a hagyományos irodalom, történelem, társadalomismeret, etika, pszichológia tárgyköröket, ugyanakkor soha nem hagyja személyes megjegyzés nélkül, ha vala-

mi a megszokottnál nagyobbat üt, mélyebbre szúr – hogy ne maradjon kétség az olvasóban, honnanfelől szemléli a vizsgálendő tárgyat.

Géczi János mondja halkán egy interjúban a kérdésre, hogy mikor lehet zárni a végtelen nagyesszét: „mindent el kell mondani, kényelmesen, érthetően és lassan, úgy, ahogy az emberi tudatot a mi kortársi kevés ismeretünkkel jellemezzük, elfeledkezve a környezeti kényszerekről, mégis infernálisan, akként, ahogy élnünk adatott. Ambrusnál látjuk ezt a módszeres tarackásást, ahogy kinyúl a malaclopó alól a végtelenbe, és a maga rövid emberi karjával mindent besöpörne a Lugasba, ami különlegességet, csodát ők ketten: a természet, és az utolérhetetlen ötletgazda-ember nagy jókedvében alkotott, majd hagyott veszni.

Negyvenhat esszé a negyedik Lugas-kötetben, a Magyar gyümölcskertek Istenasszonyában. Ha csak munkanapokon olvasunk el egyet-egyét ébredés után, két hónapra megoldva a napkezdés természetes öröme.